

Pretiuu

pentru Sibiu pe 1 anu intregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimisu cu post'a in laintrulu monarchiei pe 1 anu intregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — In strainatate pe 1 anu 10 fl. séu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. séu 11 franci. — Numeri' singuratici se dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Anulu V.

Ori-ce inserate,

se platescu pe serie séu linia, cu litere merunte garmondu, la prim'a publicare câte 7 cr., la a dou'a si a trei'a câte 6 cr. v. a. si preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu.

Prenumeratiunile se potu face in modulu celu mai usioru prin assemnatiunile postei statului, adressate de a dreptulu la Redactiunea Diariulu

„Observatoriulu“ in Sibiu.

Nr. 70.

Sibiu, Sambata 4/16 Septembre.

1882.

Nr. ad. gen. 36/1882.

Processu verbale

luatu in siedinti'a III a adunarei generale XXI a asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu tinuta in 29 Augustu st. n. 1882 in orasiulu Desiu.

Presiedinte: Jacobu Bolog'a. Notariu: Dr. D. P. Barcianu.

53. Se citește procesulu verbalu alu siedintiei a II-a si se autentica.

54. Presidentulu avendu in vedere că agendele menite a fi pertractate in adunarea generale a asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu s'au pertractatu si terminatu in cea mai buna ordine, multiamesce comitetulu localu de primire si anumitu presidentulu acestuia dnului Gavriilu Manu, cari n'au crutiatu nici-o ostenela pentru a pregati adunarei generale a asociatiunei, de asemenea comitetulu arangiatoriu in fruntea caruia dnulu N. Racoti a desvoltatu o deosebita activitate pentru a multiami pe publiculu adunatu, multiamesce mai departe persóneloru distinse ale oficiulu de administratie alu comitatulu, cari au onoratu adunarea cu presenti'a loru si in specialu dnului baronu Geza Dioszegyi, pe care'lu róga a comunicá acésta multiamita siefulu comitatulu, totororu membriloru oficiulu orasienescu si totororu orasieniloru, cari au emulatu intre sine pentru bun'a primire a membriloru asociatiunei si in sfersitu totororu membriloru asociatiunei, cari din departari mai mici si mai mari au venitu in acestu orasiu pentru a conlucrá impreuna, in armonia si buna intielegere pentru inaintarea scopulu frumosu alu asociatiunei, care este inaintarea literaturii romane si a culturii poporului romanu.

Cu aceste declara adunarea generalu XXI a a asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu de inchisa.

Dlu adv. Gavriilu Manu cá directoru alu departimentulu multiamesce in numele acestuia, presidiulu pentru tactulu cu care a condusu adunarea si membriloru, cari n'au pregetatu a se intruni in

acestu orasiu in numeru atatu de insemnatu, pentru a contribui la promovarea scopuriloru asociatiunei.

55. Procesulu verbalu alu presentiei siedintie se citește si se autentica.

Desiu d. u. s.

Jacobu Bolog'a m. p.,
v-presied.

Dr. D. P. Barcianu m. p.,
notariu.

Alimentatiunea insuficienta si neigienica a tieranulu.

Sub acestu titlu aflamu in câteva numeri ai diariulu „Binele publicu“ din Bucuresci unu lungu tractatu scrisu cu multa eruditiune si totuodata cu dorere sufletésca pentru tierani, adeca pentru miliónele de locuitori dela sate. Dara voru citi locuitorii sateni unu tractatu precum este acel'a? Nu'lu voru citi, din prea simpl'a causa că pana acum abia se afla câte 2—3 si celu multu câte 10 tierani in satele cele mai mari cá se póta citi bine. Dara si acei cari aru citi o dissertatiune scrisa in limb'a científica, incarcata de termini tehnici de ai mediciloru n'au se intielega prea multu din trena, nici chiaru din titlu nu voru intielege mai multu decâtu singurulu cuventu: „tieranulu.“

Asia dara pentru cine este scrisu acelu tractatu? Elu e scrisu pentru acea multime de carturari atatu bisericani cátu si mireni (seculari), cari daca nu ar fi poporulu, miliónele acelea de muncitori amariti, aru trebui se péra de fóme si de golatate. Aceeasi dissertatiune, cá si altele câteva citate in trena, suna in lini'a prima la barbatii de statu si preste totu la acei cetatieni, carii mai credu in existenti'a statulu si in vitalitatea natiunei; pentru aceia dissertatiunea este unu Menetekel-Ufarsin.

Sunt aprópe treidieci de ani de candu redactorulu acestui diariu alu nostru a reflectatu din partea sa la traiulu celu reu alu poporulu tieranu si a combatutu postulu celu rigorosu pana la fa-

natismu, la care este condamnatu poporulu nostru de cátra vechi'a politica bizantina, care cercá se subijge popóra prin fóme artificiósa, fara nici-unu respectu la cerintiele climatiche. Totu in acea epoca facuseramu probe practice in cursu de trei ani punendu la munca de pamentu si la zidiri câte 40—60 de insi, totu barbati sanetosi din dóue comune romanesci, un'a in care locuitoriloru le este permisu se manance pesce in postu, alt'a in care se mananca numai legumi, alaturea cu câteva italieni, cari mancau de dóue-ori pe di carne fértá si fripta, éra in locu de vinarsu aveau regulatu fiacare câte 1/2 cupa (cam 6 decilitre) de vinu bunu. Munc'a se dedea cu ruptulu, pe stanjinu cubicu, fiacare cu unelte loru. Ce vi se pare ce castigau acesti ómeni pe di pentru munc'a loru luata cu ruptulu? Lucru de necreditu, daca nu ai vedea cu ochii si nu ai calculá tu insuti, cá se le platescu din pung'a ta. Italianii luau pe di câte 3 florini, romanii traiti mai bine, adeca si cu fertura, 1 fl., éra ceilalti celu multu câte 3/4 de florinu. Ce e dreptu, italianii aveau si cele mai bune unelte de sapatu, de taiatu, de spartu piétr'a si indata-ce se toceau, trebuia se le duca la deresu si ascutitu. Din contra bietii romani aveau sape si sapóie invecchite si róse, nici-o lopata de feru, ci numai de lemn, éra la spartu de piétra nu se pricepeau de locu. Acésta mare diferentia 'mi facea neliniste cu atatu mai mare, cu cátu vedeam bine, cá mai toti ómenii nostrii se apucau de lucru des-demánétia si lucrau neincetatu.

Intru o di pe la 8 óre dem. (pe la gustaritu, la prandisioru, la dejunu) intrebui pe unu romanu de ai nostrii fostu vreo 16 ani in servitiu militariu, care se fia caus'a acestei diferentie mari intre labórea si sporiulu unora si altora.

„Hm, domnule, dara nu vedi si Dta? Fa bine de te uita in traistile nóstre, care ce merinde ne-amu adusu de acasa, si apoi se nu uiti cá ne aflamu in postulu pasciloru, candu abia mai avemu câte o cépa la casa; asia dara mamaliga cu cépa. De amiédi mie 'mi aduce nevast'a si fertura, cá ea scie se férbá bine, daca are din ce; dara uite colo la cei din satulu celalaltu: cátu e lumea si pamentulu nu vedu fertur'a cu ochii, decâtu

Foisiór'a „Observatoriulu“.

Dlu Slavici si serbarea „Romaniei June“ intru onórea „Convorbiriloru literare“.

„La langue est leur (des Roumains) marque de noblesse au milieu des barbares“. Edgar Quinet. „Audiatur et altera pars“.

(Urmare.)

Éca de ce ne incumetasemu mai adineori (in „Famili'a a. c.) a enuciá, cá precum mersulu culturalu alu limbei italiane fú caracterisatu prin dis'a: „lingua toscana in bocca romana“, asia póte se va dice órecandu despre romanesc'a nóstra: „limba ardeléna in gura bucaresciana“, (nu „iasiana“, cá-ci pronunçia din partile moldovene, marturimu sinceru si francu, ne pare cá suna camu armeno-tigano-jidanita, asia cátu nóue ne vine a ride chiaru si de rostulu romanescu alu Romaniloru nascuti si crescuti in Transilvani'a, déca si dupa ce acestia petrecu timpu mai indelungu in Moldov'a.) Dlu Slavici recunósce acésta incátu pentru viitoriu, marturesce, cá „directiunea culturii nóstre moderne procede din Ardélu, dela Blasiu, unde s'au ivitu ideile si s'au stabilitu principiile generali, pe cari se intemeiéda in tréga viéti'a moderna a poporulu rom; inuse ele nu potu fi aplicate, dice, decâtu in statulu romanu, numai acesta putédu fi purtatoriulu culturii nóstre nationali; si aru fi din partea Romaniloru din alte tieri o presumtiune a voii se mai dea si de aci inainte directiunea inaintarii nóstre, mai alesu in ceea ce priveste limb'a“.

Noi dechiaramu susu si tare dlui Slavici si tuturor confratiloru de peste Carpati, cá nici prin visu n'amu visatu si nici prin minte nu ne-a trecut se damu nu sciu cui si nu sciu ce directiuni. Feri dómne! se ne bagamu noi lingur'a unde nu ne ferbe ó'a, se ne mestecamu in afacerile dvóstre, ceea ce nici vremu nici putemu face. Char'a si dulcea-ne limba stramosiésca

inuse ne este comuna: noi inca suntemu fii ai ei, éra ea e mama si a nóstra. Criminali amu fi drept'acea si nedemni de numele de omu, cá se graimu cu Herder, candu pentru voi'a si placulu ori-sicui ne-amu lapadá de dens'a, candu amu incetá de a ingrigi si dadaci cu cea mai frageda iubire, si candu n'amu scóte macaru unu tipetu de durere, vediendu-o maltractata.

Ie fratii de dincolo conducerea si directiunea culturii limbei rom de aci inainte in mána-si: bucurosi ne invoimu. Starea loru actuala in tóte privintiele mai favorabila, nespusu mai favorabila cá a nóstra, i si indreptatiesce in acésta. Dorinti'a nóstra ferbinte, ba rugamentulu nostru fratiescu este numai: se se ferésca de a periclitá, prin resuscitarea si introducerea a toti solecismii si barbarismii si a tóte neregularitatile provinciali in limb'a literara, resultatulu sfortiariloru eroice ale generatiuniloru precedinti din câteva dieci, puterem amu dice din câteva sute de ani; resultat, care cu bucurie ilu vedemu adi nu numai pe câmpulu limbei si literaturii nóstre regenerate, ci care a redundatu in modu binefacatoriu si asupra celoralalte terenuri ale viétii nóstre nationali. Se nu ne face a bate calea mánsului, ducédu-ne inderetu la puncte de plecare, ce le credeamu de multu superate si lasate inapoi'a nóstra, la limb'a din Moldo-Romani'a de pe la inceputulu seclulu, — candu amantii corespundeau unulu cu altulu romanesc camu asia. (Calendariulu Jasiloru 1844):

Cuconitia!

In sfirsitu nu am putere se mai fii obijduitu, Si acésta print'o sapisca eu demultu ti-amu doslositu. Ca facédu sprafca in mine in acestu amaru predmetu. Din povodulu Dumni-Tale m'amu treditu cu rana 'n péptu. Dar Dume-Ta prin povescá mi-ai facutu aspru ponosu. Vréndu cu mine peripischá si cerédu se-ti dau doprosit. Asculta-me, Cuconitia: éca-ti docladarisascu. Cá jaloba mea nu dice, decâtu cum cá patimescu; Si vipisca, ce-ti tramisemu, nu meritá vigavoru, Cá-ci din hodulu délei mele se vede numai amoru, s. c. I.

séu

Beicachi-mu!

Paraponulu, ce-lu facusesi ile, io l'amu prisimutu; Ostoson nu ai cuvinte, fosmul meu celu multu iubitu.

Tita-felisu? Eu, aga-mu oriste, iti herediescu, Si io, malista psichi-mu, io iti spunu cá te iubescu. Iti teriasi liponu, a-mu scrie si'amu banui? Candu, archonda tielebi-mu, esci siguru cá te-oiu iubi. Tipotes nu amu in lume, parigorie nu vedu! Dar candu me afli cu tine, bei-mu, in raiu me credu, s. c. I.

Limba-ne vechie italica este, dupa nemuritoriulu filo-romanu Ed. Quinetu, semnulu, titlulu nobletiei nóstre, deci si alu dreptulu nostru la o viétia individuala nationala in aceste regiuni. Cine ne ajuta a pastrá, a apará, a desvoltá acésta salvatóre latinitate in limb'a si in intréga fiinti'a nóstra: pace si fratie aceluia! Cine lucra contrariu, pe unulu cá acela ilu tinemu séu orbu séu malevolu, un'a din dóue. Pe unulu cá acela din deterintia romanescu ilu vomu combate fara crutiare; si speramu dupa Dumnedieu, cá geniulu colonieloru latine, aduse inainte de asta cu mai dóue mii de ani in estu paradisu pamentescu de langa Carpati si Istru, isi va inspirá luptaci in tóte timpurile si printr'ensii va veghiá dea pururea asupra originalitatii, curatiei si frumusetiei graiulu si cu acesta impreuna asupra viétii poporulu seu romanu.

Inca un'a, si apoi terminamu cu dlu Slavici. Dsa ne indémna, cá, de si dsa si directionistii imbratiósiedia in scrierile sale si barbarismii limbei, noi transilvanii se folosimu numai in loculu acestor barbarismi espresuni mai bune romanesci si se scriemu numai multu si bine, cá estmodu se petrundemu cu limb'a nóstra mai curatita si in cercurile din Romani'a. Cánta bunetate! Ce gratiosu e dlu Slavici intru impartirea roloru! Va se dica, dsale se destrésca, noi se reedificamu, firesce presupunédu cá vomu mai puté si vomu mai avé ce reedificá. E sora buna acésta cu jocuri'a copilulu, carele róga pe parintele seu se-i redice casa din carti ori din alte cele, cá apoi densulu se'si afle placerea restaurándu-o cu o lovitura de varga. Argumentare si privire copilarésca, nedemna de caus'a sánta si prea seriósá a cultivarii limbei, nedemna de sciintia si de dlu Slavici.

Sé stamu acum puçintelu de vorba si cu fratiiorii dela „Romani'a juna“, spre a apretá „sine ira et

numai candu lucra la arendasiu sau la popi. Hei domnule, că dacă ne-ar lasă pe noi legea noastră și hotiile domnilor se traimu macaru numai cum traiescu catanele imperatului, se mancamu preste totu anulu numai odata carne pe di, apoi ti-asie arată u dtale, că pe mine unulu nu m'ar intreze nici talianii eia de colea, că pe candu eram în șteea lui Radetzky în tîer'a talianului, eram în stare se ridicu cîte trei de aceia în spanga. Apoi nu vedi dta si uneltele talianiloru pe lînga ale nîstre, care sunt numai de a scôte soboli cu ele."

Dupa acesteia am statu de vorba cu doi dintre parochi în acêsta materia delicata. Ambii bravi barbati. „Asculta domnule“, imi disera densii, „noi nu te intrebamu nici cîtu platesci la bietii poporeni nostri, nici cî ce le dai de mancare; vedemu numai cî versî în acesteia dîue comune cîte 13—14 mii pe anu. Atîta e totu ce avem noi se'ti respundemu."

De aci incolo am sciutu ce se facu si ce mesuri se iau. Dupa cîteva luni nu mai avuramu trebuintia de nici-unu lucratoriu strainu, cu singur'a esceptiune de asia numiti maisteri speciali, dara si la meserii speciali s'au deprinsu mai tardiu cîtiva romani în alti 20 de ani.

Cautati exemple analoge, în proportiuni fara nici-o asemenare mai colossali, la lucru de cali ferate de a lungulu si latulu tiei, la minele (baile) cele multe de metale, la taiatu de paduri secularie, la lucrari grele si periculose în apa, si daca veti observâ bine alimentele (hran'a) pe lînga care muncesce poporul nostru si le veti comparâ cu ale altora, veti stâ la straina mirare, cum pôte se muncesca romanulu atîta cîtu muncesce. Dara inca în Transilvani'a trêca duca-se, cî aici romanulu luat în generalu din teritoriulu întregu, totu manca mai bine decîtu pe aiea si esceptiunile sunt relative mai puține; se ascultamu inse pe medicii dela „Binele publicu“, cum locuescu si traiescu romanii din Romani'a.

(Urmédia din „Binele publicu“).

Inca odata metropolitulu Josifu Sembratovicz.

Ba si de diece ori, dacă nu voimu se stîmu cu capulu în sacu, spre a nu invetia nimicu din cîte se intempla inprejuru de noi. Nu pentru-cî chiama pe cineva Josifu ori Josua; ci pentru-cî e metropolitulu, capu alu unei biserici cu doue mii de preoti, si cî positiunea acelora sémene fôrte multu cu positiunea clerurilor nîstre, trebe se ne interesamu si se invetiamu din calamitatile altora.

Diariile cele mari mai adusera o alta versiune despre caderea metropolitulu Josifu, éra noi o reproducemu aici pe parol'a diariului „Neue freie Presse“, din care aflamu între altele si acesteia:

Dupa întorcerea lui dela Rom'a la Vien'a, în audienti'a de întaiu Maiestatea Sa iar fi disu în adeveru metropolitulu, cî nu'i afla nici-o vina, cî inse în actualile impregiurari s'ar cere o mîna mai tare pentru conducerra clerulu rutenu,

studio“ cele dise si facute de domniile sale cu ocaziunea serbarii intru onôrea „Convorbiriloru literare“.

Tinerii nostri dela „Romani'a juna“ serbatorira, cum se scie, în Juniu a. c. cu o siedintia literara festiva esistentia de 15 ani a fôiei „Convorbiri literare“ si a societatii „Junimea“ din Jasi. N'avemu nimicu de disu în contra acesteia, în contra faptului în sine. Din contra ne bucuramu din ânima, vedindu via interessare, ce junimea nîstra inca de pe timpulu studiiloru sale documenta fâcia de mersulu si de progressulu ori regressulu literaturii nationali; vedindu elit'a tinerimeii nîstre nisuiindu-se a imbarbatâ estmodu si din parte-si ori-cari succese ale literaturii si culturii rom. Atari juni, cum pre nimeritu observa „Gazeta Transilv.“ reportîndu despre acêsta serbatore, ne indreptatescu la speranti'a, cî voru çorespunde mai bine asteptariloru, ce natiunea pune intr'ensii.

Ne mîchni inse, cu parere de reu marturimu, modulu acestei manifestatiuni a junimeii rom. dela institutele de invetiamentu superioru din Vien'a, asia cîtu la cetirea decursulu serbatorei din vorba cam asia ceva ne petrunse sufletulu, ce zelosulu si meritatulu fostu ministru de culte si instructiune alu Romaniei, V. A. Urechî'a, respica mai adineori cu ocaziunea impartirii premiiloru în urmatorele cuvinte: „La renascerea din acestu seclu scól'a nu s'a marginitu a vulgarisâ sciinti'a. Lazarii, Asachii, Cichindéliei, Eliadii au devenitu educatori nationali. Acesti'a facura, cî copiii romani, de ori ce trêpta a societatii, se deprindea se fia modesti, reverentiosi cu cei mai bestrani, totu atîtu de bine crescuti cîtu si de invetiati“. „Romani'a juna“ inse vrîndu a constatâ unu successu partialu si inca nu din tôte laturile bine definitu si admisu, lovi, vedi bine, dupa manier'a tinerimeii infocate si inferbentate, spre a nu dice copilaresce, în drêpta si în stînga, tragîndu totu trecutulu, nu de cîteva dieci, ci de cîteva sute de ani, alu literaturii nîstre prin tina si imala.

Permita-ne drept'acea bunii nostri tineri dela „Romani'a juna“, se le vorbimu o sincera vorba fratiésca, pentru cî estmodu publiculu celu mare si mai puçinu

cu tôte acesteia monarchulu da metropolitulu 48 de ore timpu de mediatu. În aceia dile metropolitulu tînu de repeti-ori conferentia cu nuntiu apostolicu Vanutelli. Atreia di în 4 Septembrie éra si în audienti'a, candu apoi supuse Maiestatei Sale dimissiunea sa, fara a cere pentru persón'a sa altuceva, decîtu numai pentru famili'a sa numerosa 20 mii fl. pe anu si o desdaunare de 60 mii fl. pentru cîte investitiuni facuse la metropolia în cei 12 ani. (Fost'a Sembratovicz mai înainte preotu veduvu remasu cu familia numerosa?) Metropolitulu mai rogâ pe Mai. Sa, cî se nu dea ruteniloru metropolitulu de alta nationalitate, cî-cî atunci va fi si mai reu în Galiti'a, éra Mai. Sa iar fi promis cî va denumi totu unu rutenu. (Acêsta se se intieléga asia, cî în anii trecuti regimulu trimisese în doue diecese rom.-catolice polone din Galiti'a doi episcopi cechi din Boemi'a, cari nu cunosceau dialectulu slaviloru poloni si'lu incurcau cu dialectulu cechu asia, cî predicile si alte cuvintari ale loru provocasera adeverate scandale în locuitoru, în cîtu mai pe urma regimulu se vedîu compromissu pâna dupa urechi si stramutâ din Galiti'a pe acei episcopi. În casulu de fâcia se vorbesce tare despre intrig'a de a duce în loculu lui Sembratovicz de metropolitulu pe episcopulu rutenu dela Eperjes, care este de 99-ori magiaru si numai odata rutenu. Dara în fine polonii aru potea recomanda si pe unu episcopu gr.-catolicu romanu, sau pe unu canonicu rutenu dela dela Gherl'a. Ce mai sci! Voru se amestece, se incurce, se turbure tôte apele, se nivelledie si prin nivellare se provóce si se nutrêca desbinari, ure si urgia între popóra. Divide.

Dela Vien'a metropolitulu trecu la Leopole, cî se 'si ia remasu-bunu dela ai sei. Preas. Sa dete visita si comitelui Potoczky gubernatoriu actuale alu Galitiei, care inse'lu primi mojicesce facîndu'i imputari, la care metropolitulu ii respunde: Imi scóteti ochii neinctatu cu cei doi preoti Naumovicz si Leviczky; dara Christosu au avutu numai 12 apostoli si totu s'au aflatu unu Juda între ei; eu inse avui sub conducerea mea doue mii de preoti. La acesteia com. Potoczky (colcaindu de ura nationala) curmâ vorb'a, ne lasandu pe metropolitulu se vorbêca si adaoase numai, cî acesta e dimissionatu si atîta totu.

Tôte acesteia noue ne aducu în cea mai vii'a memoria starea de lucruri, pe candu episcopii Joanu Bobu si Vasile Moga fusesera obligati a respunde cu capulu loru pentru tînut'a politica si pentru linistea poporulu romanescu din Transilvani'a. Totu acilea ne vine aminte si scen'a descrisa noue de repausatulu dr. Paulu Vasiciu, de candu gubernatorulu în vederea resboiului russo-turcescu ceruse dela episcopulu de atunci Andreiu Siaguna cî se depuna unu juramentu nou cu totu clerulu seu si se ia asupra'si respunderea pentru clerulu întregu. Adeca tocma cî în Turci'a sub cei mai cumpliti sultani. Acelu archiereu avu curagiulu se respinga acea pretensiune de tiranu în termeni categorici, éra celalaltu archiepiscopu Alexandru St. Siolutiu se

initiatu în lucrurile istoriei nîstre literare si nationali se audia în privinti'a celoru dise, facute si intemplete la serbatorele cestiuata si se cunósca si opiniunea contrara. „Audiatur et altera pars“. Ne lapta speranti'a, cî din nici o parte nu ni se voru luâ în nume de reu nepretentiósele desluciri, ce în cele urmatore ne incumetamu, ba ne tînemu indreptatî a dá atîtu cî professoru de literatur'a rom. cîtu si cî membru onoraru dintre cei dintaiu numiti ai „Romaniei juna“, care amu veghiatu si insine cu iubire la nascerea si légânulu ei. Iubirea cîtra cei dadaciti si dorulu de a-i consilia si indreptâ sunt pré firesci, nu usioru se potu stinge în peptulu omenescu. Asta ne escuse în ochii ori-cui pentru aceste sîre.

Ci se venimu la ôbiectu. Vomu urmâ reportulu, ce'lu face despre decursulu siedintiei literarie festive din vorba dlu J. G. Frunza în „Gazeta Transilvania“ Nr. 66—67 a. e., de unde acelasi fu reproducu si în „Convorb. literare“ mai din cuvîntu în cuvîntu.

Corulu laudelorû fara fine si margine (sine fine dicentes) asupr'a ne mai auditeloru minuni, produse de „directiunea noua“ pe câmpulu literaturii nîstre, ilu deschide indata referintele dlu Frunza. „Dupa 15 ani de lucru, dice dsa, „Junimea“ cu organulu seu „Convorbiri literare“, privindu la fruptele muncei sale, afle mîngaiare, éra natiunea romanésca bucure-se, cî-cî pe candu literatur'a nîstra se aflâ în stare chaotică (?), „Junimea“ prin critica a contribuitu în modu insemnatu la renascerea ei si i-a datu viétia prin valorósele scrieri de totu felulu; lupt'a pentru cî se se faca lumina a fostu mare, dar éta cî din acêsta lupta s'a cristalisatu adeverulu, si literatur'a nîstra are opere de valóre recunoscuta de popórele culte ale Europei. Aceste opere, fia scrise cu semne fia fara semne, fia cu litere cirilice (!), fia cu ori-ce caractere scrise, voru remânea neperitóre si voru fi margaritare în literatur'a rom.“

(Va urmâ.)

espusesse la infami'a de a i se calcâ locuinti'a si cancelari'a în absentia lui dela residentia, precum se calca locuintele socialistiloru, ale falsificatoriloru de monete si ale totoruru furiloru.

Repetimu si astadata, cî toti acei tirani, cari mai credu cî voru fi în stare se tina în jugu pe popóra prin archierei, se insiela de o suta si de o mie de ori. Ei, tiranii au surpatu autoritatea sacra a prelatiloru bisericesci si au batjocorit re-legiunea din diu'a în care au degradatu pe prelati la rol'a de gendarmi, de sergenti si subprefecti.

Ungari'a.

Cu apropiarea anotimpului parlamentariu publiculu celu mai inteligentu alu tiei este multu agitatu prin discussiunea cîtorva cestiuini, care de care mai importante. Vomu atinge din ele celu puçinu cîteva, care taia si în carnea si ósele romanului.

Mai întaiu mortalitatea, bólele, negrij'a de sanetatea poporulu. În altu Nru noi tractaramu acestu desastru pe urm'a corespondentiei dintre ministrulu Trefort si profes. dr. medic. Jos. Fodor. Éca ce mai ese! În Ungari'a si Transilvani'a sunt cu totulu 11,886 comune rurale (sate si orasiele de câmpu) cu 10.265,355 locuitori. Din acestia în 10 ani au moritu 1½ milionu totu persóne, care pe lînga o grija ceva mai buna aru fi mai potutu traî si munci, luati preste totu, celu puçinu cîte 10 ani. Se afla inse multime de tînuturi, în care poporul mai traiesce totu cî înainte cu o mie de ani, pe candu venisera magiarii din Asi'a în Atelcus, selbatecîa deplina.

Unu altu reu si alta blastematia mare mai fu relevata în pressa, adeca treptat'a inpuçinare a casatoriiloru, în clasele superiori din caus'a coruptiunii si a luxului, în clasele inferiori si anume la poporul tieranu din caus'a saraciei si jafuriloru la care este supusu. Nici atîta nu e de ajunsu, ci se inmultiescu si processele de divortiu. Numerulu loru dupa confessiuni nu se scie, e inse cunoscutu numerulu celoru ajunse pâna la curtea inalta (curia); acela cresce neinctatu. Asia de ex. în a. 1876 au fostu la curia 910 processe de despartirea casatoriiloru; în 1877 cu 4 mai multe; în 1878 au fostu 977; în 1879 au ajunsu la 1005; éra în 1880 la 1249. Pe an. 1881 inca nu s'a inchiaietu sum'a, dara se scie cî va fi si mai mare. Teologii, moralistii si economistii au acilea destula materia de mediatu.

Totu din archivele dela în. curte se aflâ, cî în mani'a totoruru mesuriloru luate pentru securitatea publica, crimele mari si grele se inmultiescu în proportiuni cu totulu estraordinarie. Si aci inca este vorba totu numai de cauzele ajunse la curia pe calea apelatiunei. Te iau fiori candu affi din conspectele oficiali, cî de ex. în acesteia optu luni trecute din a. 1882 au ajunsu la curia cu 3470 processe criminali mai multe cî în optu luni din 1880. În 31 Augustu mai erau 7227 processe criminali restante, nedecise la inalt'a curte. Mai toti membrii dela respectiv'a despartire au în restantia cîte 250 processe criminali. Fâcia cu informatiuni de acesteia ne vine se punemu din nou întrebarea pusa si altadata: Unde sunt bisericile, scólele si alte institutiuni de crescere buna, morala, christiana? Sau mai exactu: Unde este radecin'a acestei stari de barbaria infricosiata? Óre acesteia se fia rezultatele magiarisarei fanatice?

Monopolulu beuturiloru spirituóse numitu si regalul, sau mai la intielesu dreptulu cârciumaritului, la care noi amu reflectatu si altadata mai pe largu, se pune abia la ordinea dilei. Gubernulu a preparatu unu proiectu de rescumperare; dara unu mare proprietariu christianu ilu supune la critica si afla alte moduri ale rescumperarei, pe care le desvólta în „Pester Lloyd“ din 10 Sept. Pentru noi deocamdata fia de ajunsu cî se aflamu, cî dupa tabellele de contributiuni din anii 1879—1881 sumate la unu locu si apoi inpartite, veniturile anuali netto dela cârciume (birturi, ospetarii) esu la 10 miliónu 860,000 fl. si adeca pentru proprietari privati 4.622,000 fl., pentru fiscu din ale statului 900,000 fl., pentru corporatiuni eclesiastice, episcopi, capitule 808,000 fl., pentru comunele rurale si orasie 3.500,000 fl., éra pentru fundatiuni 970,000 fl. Acestu venitu netto de aprópe 11 mil. consideratu cî interesse de 5% pe anu, representa unu capitalu de preste 240 miliónu fl. v. a. Atîta ar trebui se fia capitalulu, cu care se despagubésca cineva pe proprietarii acelu monopolu. Inse cine se fia acelu cineva? Statulu? Este ingropatu în datorii pâna dupa urechi. Comunele rurale, foste iobagesci? Au

ele acelu capitalu? si daca'lu au, atunci monopolulu ar remanea totu monopolu, numai câtu s'ar schimbá domnulu si cium'a de rachi (vinarsu) cum o numesce si „P. Lloyd“, ar omori totu cá pàna acilea. Proprietariulu din „Pester Lloyd“ e de parere, cá monopolulu se fia desfiintiatu cu totulu asia, cá se póta vinde beuturi spirituóse ori-ce omu ce platesce la statu taxa de licentia si are documente cá nu este unu omu de nimicu, hotiu si insielatoriu. In totu casulu recomandamu comuneloru, cá se fia cu cea mai apriga luare-aminte la rescumperarea cár-ciumaritului, se'fi faca ochii in patru, éra carturarii nostrii de pe la sate se nu stea cá mutii, neimpartasindu locuitoriloru nici-odata nimicu din câte afla si citescu lucruri, care taia in viéti'a comuneloru.

Din Romani'a

— Bucuresti. Relative la manevrele mari de tómná diariulu oficialu publica urmatoriulu decretu regescu:

Art. I. Parte din armat'a permanenta si din cea teritoriala se va concentrá între Focsiani si Barladu, pe timpulu dela 20 Septembrie pàna la 4 Oct. 1882, inclusivu, pentru instructie si manevre.

Art. II. Ordinea de batalia a armatei concentrate este precum urmédia:

Corpulu de nordu

Comandante generalu Racovitia Dimitrie.

Siefu de statu-maioru, colonelu Poenaru Constantinu.

Comandantulu artileriei, col. Costescu Antonu.

Intendentu, Basarabescu Constantinu.

Medicu-siefu, Otremba Gustav.

Comandantulu geniului, maioru Donici Nicolae.

Divisi'a I.

Comandantu, colonelu Dunca Juliu.

Siefu de statu-maioru, maioru Jarca Const.

Brigad'a I. Comandantu col. Sisimanu Stefanu.

Brigad'a II. Comandantu colonelu Maldarescu Georgiu.

Divisi'a II

Comandantu, col. Budisteanu Constantinu.

Siefu de statu-maioru, locotenentu colonelu Popescu Michailu.

Brigad'a I. Comandantu, colon. Pilatu Const.

Brigad'a II. Comandantu, col. Fotea Alexandru.

Brigad'a de cavalerie. Comandantu, colonelu Dimitrescu Atanasie.

Corpulu de sudu.

Comandantu, generalu Anghelescu Alexandru.

Siefu de statu-maioru, locotenente-colonelu Lahovari Jacobu.

Comand. artileriei, col. Heret Enrich.

Intendentu, Balabanu Nicolae.

Medicu-siefu, Staurescu George.

Comandant. geniului, maioru Candiano Const.

Divisi'a I.

Comandantu, colonelu Arionu Eracle.

Siefu de statu-maioru, locoten.-colonelu Variade Panait.

Brigad'a I. Comand., col. Gorjanu Augustu.

Brigad'a II. Comandantu, colonelu Crutiescu Constantinu.

Divisi'a II

Comandantu, colonelu Ipatescu Grigore.

Siefu de statu-maioru, maioru Boldescu Teod.

Brigad'a I. Comand., col. Holbanu Nicolae.

Brigad'a II. Comand., col. Cotrutiu Ion.

Divisi'a de cavalerie.

Comandantu, generalu Cretienu Victoru.

Brigad'a I. Comand., col. Formacu Constant.

Brigad'a II. Comandantu, colonelu Cernavodeanu Pavelu.

Divisi'a mixta

facendu parte din corpulu de sudu.

Comandantu, colonelu Barozi Constantinu.

Siefu de statu-maioru, locotenente-colonelu Gigurtu Petre.

Intendentu, subintendentulu Oprescu Joanu.

Brigad'a I. Comand., col. Voinescu Serghie.

Brigad'a II. Comandantu, locot.-colonelu Iarca Leonida.

— (Spre informatiunea celor cari au actiuni si obligatiuni de ale caliloru ferate romane). M. S. Regele a sanctionatu si promulgatu legea pentru lichidarea si dissolvarea societatiei actionariloru caliloru ferate romane, alu caroru scaunu a trecut dela Berlinu la Bucuresti.

Gubernulu este autorisatu a provocá acésta dissolvare si a usá de tóte midiulócele legale spre a lichidá sau a expropriá pentru cause de utilitate

publica, si restulu remasu d' platitu pentru actiunile primitive si de prioritate cari n'au fostu preschimbate in obligatiuni de statu 6 la suta.

Despagubirea ce se va acordá in ori-ce casu actionariloru cari n'aru fi preschimbatu actiunile loru in obligatiuni de statu 6 la suta, nu va potea intrece sumele prevédute la art. 11 din conventiunea de rescumperare.

Adunarea generala ordinara a actionariloru este convocata la 18 (30) Septembrie, la órele 2, localulu tribunalului de Ilfov secti'a de notariat. La ordinea dilei sunt: 1) Darea de séma a directiunei si prezentarea bilantiului pe exercitiulu 1881; 2) alegerea de membrii noi in consiliulu de supraveghiare.

O alta adunare generala extraordinara a actionariloru este convocata totu in dio'a de 18 (30) Septembrie, la órele 3 1/2 in pretoriulu tribunalului Ilfov secti'a de notariat. La ordinea dilei sunt: 1) dissolvarea si lichidarea societatiei actionariloru caliloru ferate romane; 2) numirea unuia sau mai multoru lichidatori; 3) darea unui mandatu acestoru lichidatori de a face ori-ce actu cu gubernulu romanu pentru a complectá definitiva trecere a caliloru ferate asupra statului romanu.

Totuodata ministeriulu de finantie face cunoscutu detentoriloru actiuniloru nepreschimbate, cá le ofera inca unu terminu, celu din urma, pàna la 28 Septembrie st. n. spre a schimbá titlurile lor in actiuni de statu 6 la suta.

— Urmatóriele sciri pe care le aflamu in diarijele din Romani'a, ni se paru atátu de fabulose, in câtu lasamu tóta garanti'a veritatiei lor numai in raspunderea respectiveloru foi politice, éra daca le reproducemu si noi, caus'a este cá una din acelea pare cá ar fi decopiata dela vreunulu dintre cei 200 de executori publicati in septemanile trecute pentru comitatulu Temisioarei in Banatu; alt'a pare cá ar fi imprumutata dela vreo monastire a ruteniloru din Galiti'a, éra a trei'a si a patr'a isi mai afla multe perechi, nu numai in Romani'a, ci si dincolo pe la vecinii ei. Ne-amu bucurá fórte, candu amu audí cá tóte acestea sciri sunt demintite. Scimu bine cá unele opozițiuni au pasiunea de a face adesea dintr'unu tíentiaru unu armasariu si cá alegu expressiuni apte de a inferbentá fantasi'a omenésca; cunoscuta este si absolut'a libertate a presei in Romani'a; este inse totu asia de bine cunoscutu, cá si in Romani'a se mai afla multe nature de tirani brutali si scàrnavi, lipsiti de orice sentimentu humanitariu mai nobile, éra alaturea cu aceia multime de venetici, adunaturi si corcituru din siepte tieri, cari au mersu in Romani'a cá si in Egiptu, numai cá se faca stari si averi din sudórea crunta a locuitoriloru indigeni, pe cari ii considera de proprietate a lor, cá si pe canii cu cari au intratu in tíera.

Cele trei sciri din cestiune sunt:

1) O licitatiune de zalóge pentru diverse imostrate intocma precum se vedu si in Transilvania, in Ungari'a etc. pe la municipalitati. Se vedu adeca scóse de vendiare: 38 tióle, 1 vaca, 2 camesi barbatesci, 3 camesi femeiesci, 2 fetie de ghete, 8 asternuturi, 1 épa, 3 scórtie de lãna, 3 perne, 95 pogóne porumbu a se arendá, 8 flanele, 4 rochii, 1 siervetu, 49 pogóne fènu a se arendá, 3 zabune femeiesci, 1 zabunu barbatescu, 3 vase desierte pentru vinu, 2 pieptare de postavu, 1 parchia de pantaloni femeiesci, 4 pogóne si jumetate parlóga a se vinde rodulu, 2 brãne rosii, 1 parchia de cióreci, 3 plapóme, 1 mintènu, 1 polca femeiesca, 1 manta si 6 coti materia.

p. agentu M. Cursarie.

Tóte aceste obiecte au fostu sechestrate locuitoriloru din comun'a Risipiti, plas'a Marginea de josu, judetiulu R. Saratu; éra vendiarea s'a efectuatu in dilele de 24, 25 si 26 Juniu espiratu 1882. (Originalulu se afla la redacti'a nóstra).

A parte orice comentarii, ne permittemu se intrebamu pe dnii ministrii: candu li s'au luat camesile si pantalonii, atátu barbatesci câtu si femeiesci acestoru nefericiti locuitori, candu 'iau desbracatu de haine intocmai cum facu talharii, pentru cá se scótiá banii birului, asia e cá au remasu din goli cu pielea?... Ce a mai remasu se le ia receptorulu?... Numai sufletulu din trensii.

Marturiti si dv. dloru ministrii, cá asemenea acte nu se potu calificá decátu de barbare.

(„Luptatoriulu“).

A dóu'a scire:

Din Isaceea se comunica „Postei“ cá calugarii dela monastirea Cocosiu, judetiulu Tulcea, sunt fórte machniti de angaralele ce sufere din partea prefectului de Tulcea dn. P. Statescu.

Dn. Statescu si'a tinutu tóta vér'a la Cocosiu pe cheltuiel'a monastirei, famili'a sa si pe tóte ru-

deniile cu care a implutu judetiulu Tulcea. Bietloru calugarii li s'au rosu si urechile de acesti óspeti inoportuni si perpetui, cari, venindu la monastire ordonédia se li se faca tóte gusturile, intocmai cá si cum ar fi la casele lor. Tóta munc'a din anulu acesta, tóta provisiunea strinsa de calugarii pentru érna, s'a consumatu de prefectu si rudele sale, fára se se gandésca macaru la cea mai mica despagubire.

Pe lângá acésta dn. Statescu a tinutu tóta vér'a la Cocosiu si tine si adi 8 cai la grajdu, dintre cari 4 ai sei, 2 ai unui cumnatu alu seu si 2 ai unui veru alu seu. Cheltuiel'a intretinerei si a acestoru cai e totu pe spinarea calugariloru.

Calugarii dela Cocosiu,*) cari traiescu cu munc'a campului, nu sciu ce se faca cá se scape de beiliculu prefectului de Tulcea, care daca va mai stá multu la densii, ii va lasá moritori de fóme la érna.

Din acésta se vede inca odata, cá ingeniosulu prefectu de Tulcea asia de bine administrédia judetiulu seu, in câtu n'a lasatu nici-unu midiulocu neintrebutiatu pentru a trái cá unu trentoru elu si cu toti ai sei din spinarea administratiloru sei! Frumósa portare! Frumosu modelu de civilisatoriu si moralisatoriu a nóuei nóstre provincii transdunarene!

A trei'a scire:

Vineri 20 Augustu, toti Botosienii au potutu se privésca trecendu prin stradele urbei nóstre si mergendu spre eternitate, convoiulu funebru alu unei sermane mame, smulsa din midiuloculu soçului si copiiloru sei de cea mai neindurata mórté.

Dóue cruci portate de doi baieti erau singurele semne cá mórt'a fusese crestina: plansetele soçului si ale orfaniloru si saraci'a vedita a imbracamintelor lor aratá, cá mórt'a lasá o familia intréga in miseri'a cea mai adéna.

Nici-unu preotu la prohodu; nici-o rugatiune religiósa pentru sufletulu repausatei.

Unu trecatoriu surprinsu de o asemenea impregiurare, si intrebandu cum de nu erá nici-unu preotu cu convoiulu, o femeia care petrecea si ea pe defunct'a pàna la ultimulu locasiu, ii spuse: nu mai erau decátu trei franci in casa, si popei nu 'iau fostu destui 2. Daca 'iamu fi datu toti trei, moriau apoi copiii de fóme. In câtu mai bine o ducemu numai noi.

In alte tieri nereligiunea si si ingropamintele civile au fostu ród'a discutiuniloru filosofice si a progresului ideiloru independente. La noi, se vede cá clerulu gasesce necesariu de a stirpi prin indiferentismulu si egoismulu seu credinti'a neintrata inca in lupta cu filosofi'a, inca in fasia.

— Unu calugaru abusivu. Este câtuva timpu de candu unu numeru de 63 proprietari si comercianti din capitala au adressatu st. sinodu, prin organulu P. S. Mitropolitu primatu, o petitiune in contra eclesiarchului monastirei Cernica, Lazaru Draghiceanu, prin care se plangu cá acestu monachu, acusatú odinóira chiaru de omocidere, ar fi speculandu mortii intr'unu modu odiosu, oprindu inmormentarea lor la acea monastire fára o plata prealabila, destulu de insemnata, care se urca câte odata pàna la 800 franci de omu, luati in folosulu seu propriu si fára nici-o autorizare legala; cá acestu cuviosu sihastru speculédia pe toti visitorii acestei chinovii, cari se ducu acolo pentru diferite cause religióse si necrologice, cá insulta si 'i maltratédia cu brutalitate pe toti parintii acestui santu locasiu, speculandu'i in tóte modurile si sfidandu prestigiulu si autoritatea morala a superiorului seu arh. Ioilu si insasi a P. S. Mitropolitu primatu, care nu vede, nu aude, „na greulu pamentulu.“ Petitionarii ceru departarea acestui eclesiarchu care prin portarea sa necuviintósa si immoral degradédia tagm'a calugarésca, compromitiendu prestigiulu autoritatiei religióse, alu clerului si bisericei nóstre. Nu scimu ce sórte va fi avutu petitiunea comerciantiloru si proprietariloru din Bucuresti, asupra careia vomu revení reproducendu-o in colónele diariului nostru. („Reform'a“).

Din Macedoni'a.

Mai citimu totu in „Binele public“:

Clerulu fanariotu si Romanii din Turci'a.

Amu brobatu in multe ocaziuni, cá vrașmasiulu Romanismului in Macedoni'a este band'a de bastardi ce isi gasescu adapostu in cuibulu Fanarului. Astadi, damu la lumina o noua proba evidenta si netagaduita de dusmani'a neimpacata ce Fanariotii hranescu in contra limbei si numelui românescu.

Éta unu documentu, in care Romanii potu vedea multe.

*) Mai toti acei calugarii sunt dusi acolo din Ardealu si monastirea facute totu de ei. Red. „Obs.“

Pastorală mitropolitului Ochrida-Préspa adresată Romanilor din Gopesi cu privire la citirea în românește în biserică din acea comună.

Bitoli'a, 15 Februarie 1882.

Prea cuvioși preoți și tu episcopu al meu arhierescu și voi prea onorabili fruntași și notabili ai comunei Gopesi din eparchia mea, ve bine cuvintându pe tot parintesc în Domnul.

Sunt câteva dile de când ajungându din Crusiova în Bitoli'a, spre marea mea mirare, me informă că de câta-va vreme, fără se întielegu de unde vi s'a datu o asemenea permisiune, ati început se cântati în limb'a romanésca în sânt'a biserică. Este adevăratu că la începutu n'amu crediutu și din motivulu că fără scirea mea nu este cu putintia se ve hotărâti se faceți un'a că acésta, care și voi prea bine cunosceti, că după tôte ratiunile se împotrivesce legiloru și autoritatiloru bisericesci. În urma m'amu informatu pozitivu, că nu numai cele doue strane cântau romanésce, dară și apostolulu spre incurcatură, de multe ori în biserică se citește romanésce.

Ve scriu astadi tuturoru voue pentru întâi'a și ultim'a ôra și ve dicu indignatu, că de astadi înainte nu întielegu în nici unu modu și sub nici unu cuvântu se cântati romanésce în biserică și nici apostolulu se lu diceti romanésce, și de aceea pentru înlaturarea scandaluriloru și a turburâriloru, poruncescu că apostolulu se lu dica preotii, pe cari totdeauna îi și facu responsabili. Éra deca după primirea bine cuvântarei mele pastorale, aru voi vre unulu din voi, — lucru ce nu lu credu de locu, — se se abata dela porunc'a mea, fără voi'a mea, în data ce voi luă scire despre o asemenea cutesantia a vôstra, care de siguru va proveni dela câti-va autori de turburari, a carora meserie este precum se vede, că se turbure liniscea comunei, voi fi silitu se ve poftescu la Bitoli'a și se mi denunțati pe pricinuitorii unor asemenea ilegalități. De altmîntrelea înse amu gasitu de cuviintia se ve scriu mai ântaiu și se ve sfătuescu parintesc, se încetați d'aci înainte de a atâta asemenea lucruri, alu caroru sfârșitu lu cunosceti și voi că nu este bunu de locu, ba încă este și vetamatoriu.

Credindu deci că veti ține aséma cu multumire de tôte câte ve scriu asta-di în acésta privintia, și că nici unulu din voi nu se va arata neascultatoriu, și că, deca în contra sperantiei mele, se va arata vre unulu, imediatu preotii din preuna cu procuratorulu meu arhierescu și cu cei lalti fruntași, mi lu veti denunția. Ve bine cuvintându și ve urédia sanetate și dragoste între voi, dela care tôte isvorescu și asteptându cu nerăbdare răspunsulu vostru, sfârșiescu.

† Alexandru, episcopulu eparchiei Ochrida-Préspa.

P. S. Dupe ce veti citi particularu acésta pastorală a mea, ve învrednicescu parintesc, că în duminec'a viitoare 21 ale acesteia, se o cititi și la biserică după citirea sântei evanghelii, că astu-felu se aiba totu cunoscintia de cele ce ve scriu.

† Acelasiu.

Documentulu acesta lu avemu la dispoziție. Elu vorbesce destulu de claru că se dovedesca, că limb'a gréca s'a îngropatu în Gopesi că se face locu celei romanesci. După chiaru spus'a prea cuviosulu arhieru, în Gopesi se cânta romanésce în biserică. Acestu triumfu alu limbei materne se datoresce profesorulu N. G. Cosmescu, devotatu lupțatoriu alu causei nationale, care în timpu de 4 ani a reusitu la scopulu propus.

Trebue se adaugu, spre lamurire, că dreptu răspunsu, pe care arhieru ilu astépta cu nerăbdare, Romanii Gopisieni, în diu'a de 5 Augustu, cu ocaziunea hramulu bisericiei, nici nu s'au dusu se védia celu puçinu pe arhieru ce venise, că se si strînga birulu. Védiendu fanariotulu că este parasitu, a chiamatu cu pace pe romani și i-a rugatu se i platésca birulu. Acestia i-au răspunsu, că de ôre-ce dènsulu, capulu bisericiei, nu le dă voie că se citésca pe limb'a loru în biserică, apoi ei au totu dreptulu a nu recunósce autoritatea lui și a lu privi că strainu și inamicu alu comunei; și de aceea, dènsii voru continuá a citi romanésce în biserică, și nu se temu de nici o amenințiare, de ôre-ce imperatulu a datu voie tutuloru supusiloru a cânta în limb'a loru.

În façi'a acestei demne atitudini a Romaniloru, arhieru a dou'a-di a plecatu din Gopesi — pe ascunsu — amaritu, mai alesu că primise nisce gazete cari lu acúsau aspru, că nu este destulu de capabilu de a sdrobi romanismulu în acésta comună romanésca. Ce derisiune! Ce batjocura!

Éata unde a ajunsu Fanarulu. Representantii bisericiei ortodoxe, coborîndu-se dela înalțimea sântei misiuni, la cari au fostu ridicati, sunt goniti și huiduiti de creștinii ortodocși, de Romanii cari au fostu și sunt cei mai puternici sprijinitori și aparatori ai bisericiei mame.

Asupra insinuatiuniloru de o rea intenție, false și asupra ipocritelor lacrimi ale perfidulu documentu de mai susu, voi reveni, că-ți servește a lamuri multe puncte de unu mare interesu. Până atunci, lu recomandă atențiunii tutuloru Romaniloru, că se se convinga odată pentru totdeauna de ur'a și persecutiunile sistematice și neomenóse ale clerulu fanarioticu în contra a totu ce este romanescu.

N. e. — P. o.

Din Egiptu.

Ostea lui Arabi-pasi'a este batută înfricosiatu și luată la fuga; cu alte cuvinte, partia patriotică egipténa e trantită la pământ. Esenția sciriloru telegrafice despre acelu evenimentu mare se resuma în următoarele:

În 13 Septembrie pe la 1½ ôre nôptea generalulu Wolseley își puse tôte trupele în marsiu, care înaintara în tăcere până câtra 5 ôre, cându ajunseră la distanția numai câtu bate unu tunu spre pozițiunile arabilor, fără că acestia se fă observatu apropierea angliloru. Atunci acestia și începura foculu cu artileria loră cea cumplită. Arabii s'au reculesu pe câtu le-a fostu prin potintia și au sținutu foculu angliloru până la 12 ôre din di. Atunci cavaleria angla care este multu mai bună decâtu cea araba, s'a rapeditu că se încongiure pe arabi și s'a facutu unu carnagiu din cele mai seltatece. Într'aceea pedestreimea angla robustă și bine nutrită se aruncă în asaltu asupra pozițiuniloru dela Tel-el Kebir și le ocupă, de și cu mari versari de sange, pe tôte. Lagarulu fu ocupatu și vreo 60 tunuri luate. Atunci tóta ôstea lui Arabi se sparse și o luă la fuga care încatrau vedea cu ochii. Se dice că ôstea araba a fostu 20 mii regulati, 6 mii beduini neregulati și cu 70 tunuri, éra ôstea angliloru 11 mii pedestreime, 2 mii calarime și 60 tunuri.

Numerulu adevăratu alu mortiloru și raniloru de ambele parti nu se sciă nici a dou'a di în 14 Septembrie și abia se va află ceva mai de aprôpe peste câteva dile. Adou'a di ôstea angliloru apucă calea câtra capital'a Cairo, pe care se vede că o va luă mai curendu de câtu se prevediuse, din cauză că după perderea dela Tel-el-Kebir câțiva coloneli egipteni trimittendu parlamentari la Wolseley, au declarat că depună armele și se supună vice-regelul.

Nimeni nu se mira, că o putere mare cum este Britani'a dómna în tôte cinci parti ale lumii, a invinsu ôstea unui poporu semicivilizatu de 5½ milióne, ci mai virtosu bate la ochi, că în 2½ luni dela macelulu din Alexandri'a abia acum a castigatu acea victorie mare, ale carei urmari sémene că le voru trage altii, mai alesu cându va ajunge și cestiunea danubiană în stadiulu acela.

Correspondenție particularie ale „Observatoriulu”.

Medisie, 9 Sept. 1882.

Prea stimate dle Redactoru!

În 28 Aug. a. c. se arangiă în padurea „Fagetu” lângă Homorodulu-de-midiulocu o petrecere de véra, în favorulu gimnasiulu romanu din Beiusiu. Subscrisulu că cassariu alu comitetulu ve rogu se binevoiti a publică în diariulu ce lu redigeti, numele acelor domni marinimosi, cari, considerandu scopolu nobilu, au binevoitu a face suprasolviri, anume: M. on. dn. Emanuelu Pelle parochu gr. cat. 1.—, Gavrilu Barbulu notariu în Pomi 2.50, Georgiu Ardeleanu protopopu gr. cath. în Homorodulu-de-midiulocu —.50, Ignatiu Szilágyi preotu gr. cat. în Gencs —.50, Vasiliu Steeru preotu gr. cat. în Santăulu-mare (comitatulu Bihorului) —.50, Georgiu Amáezi adj. not. în Amatiu —.50, Josifu Popu notariu în Socondulu-mare —.50, Vasiliu Deacu procuratoru bisericescu în Viile-Satunarelui —.50, Georgiu Popu vicecuratoru totu de acolo 1.—, Nicolau Török subjude reg. în Erdöd 1.—, Edmund Szuhányi deputat. cerculu Crasielului 1.—, Desideriu Czinka membru alu ordinulu misericordianiloru în Satunare 1.—, Lazaru Jernea preotu gr. cat. în Popbicău 1.50, Joanu Farcasiu preotu gr. cat. în Medisie —.50, Augustinu Pelle preotu gr. cat. în Pomi 2.50, Ludovicu Rókász propriet. în Pomi 1.30, Georgiu Popu cantoru în Tatarăsci 1.—. Sum'a 17 fl. 30 cri.

Primésca domnii marinimosi multamit'a ferbinte a comitetulu.

Traianu J. Farcasiu,
cassar. comitet.

Sciri diverse.

— (Multu stimate dle Red.!) Ve rogu se binevoiti a publică în pretiutulu Dvóstra diariu „Observatoriulu” numele acelor marinimosi contributori, cari la balulu arangiatu la 28 Augustu a. c. în favorulu asociatiunei transilvane pentru literatur'a și cultur'a poporulu romanu, au platitu preste pretiulu de intrare, și adeca: dn. avocatulu Parteniu Cosma din Sibiu 3.—, dn. br. Dioszegi Géza protonotariu 2.—, dn. Bruszt Ignác fiscalu reg. în Desiu 2.—, dn. Constantinu Colbazi mare propriet. în Cutu 2.—, dn. Ilie Bercianu notariu 2.—, dómna Elena Hosszu din Desiu 1.—, dn. Roska Márton din Szék 1.—, dn. Hatfaludi Jozsef pretore în Desiu 1.—, dn. Dr. Gregoriu Silasi profes. 1.—, dn. Sámuel Lukács 1.—, dn. Joanu Tankó prof. 1.—, dn. Dr. Art. Alexi profes. 1.—, dn'a Anna Czicze unu galbenu imperatescu; dn. Gregoriu Borgovanu 1.—, dn. Petru Truția advoc. în Baia-de-Crisiu 1.—, dn. Dr. Absolonu Todea adv. 1.—, dn. Joanu Danciu din Garbou 1.—, d. Dr. D. Barcianu în Sibiu 1.—, d. Negruz Jenő din Gherla 1.—, dn. Dr. Nuridsán Ferencz 1.—, dn. Puscariu Alexandru din Doboca —.50.

Acesorulu marinimosi contributori din partea comitetulu arangiatoriu se votédia multamita publica. Totuodata imi permitu a observá, că venitele balulu sus amintitu au fostu

419.40
234.30
185.10

care suma s'a trimisu la comit. centralu din Sibiu. Desiu, în 11 Septembrie 1882.

În numele comitetulu arangiatoriu:
Alexandru Rákoczi,
presied. comitet.

— Dn'a vid. Maria Frank de Frankenstein nasc. Dorofteiu, dela Bistritia în Transilvani'a, înformandu-se despre activitatea asociatiunei în cursu de 21 ani, a binevoitu a trimite la fondulu acesteia 100 fl. v. a. Primésca generós'a și nobil'a dómna și dela noi multamita caldúrsa pentru acelu frumosu ajutoriu.

Red.

Onor. dn. Petru Muresianu Sireganulu a binevoitu a trimite la fondulu de monumentulu lui Andreiu Muresianu 2 fl. v. a.

— Pentru monumentulu care se ridica laureatulu bar. u alu natiunei, Andreiu Muresianu, am onóre a transpune sum'a de mai susu colectata dela urmatorii: Redactiunea „Amiculu Familiei” din Gherla 5 fl., Joanu Fekete Negrutiu prof. gimn. în Blasiu 2 fl., Joanu Popu Reteganulu institutoru din Buciumsiés'a 1 fl., Joanu Popu Sapiianulu siefu-tipografu în Desiu 2 fl., Andreiu Todoranu siefu-tipografu în Gherla 1 fl., Unii clerici din Caransebesiu 4 fl.

Cu distinsa stima și consideratiune

Gherla 1882. N. F. Negrutiu

„ALBIN'A” institutu de creditu și de economii.

În sensulu §§-loru 107 și 108 ai statuteloru societatii a dóu'a tragere la sorti publica a scri-suriloru fonciari ale institutulu nostru, anume a seriei II din anulu 1881, va avea locu în **18 Septembrie c. n. a. c.** înainte de amédi la 10 ôre în birulu institutulu (Sibiu, strad'a Baier Nr. 1) în presentia unu notariu publicu.

Sibiu, 10 Septembrie 1882.

(109) Directiunea.

Anunțiu.

Dnulu farmacistu D. Melinescu din orasiulu Tulcea în Dobrogea, avendu necesitate de unu ajutoriu (**licentiatu sau asistentu** în farmacie), dorește a incredinția acestu postu cu preferintia unu domnu din Transilvani'a, îndeplinindu condițiunea de mai susu. (110) 1—2

Vendiare de casa.

Casa în strad'a Macelariloru Nr. 21 este de vendutu din mâna libera. Informatiuni mai de aprôpe la proprietariu în strad'a numita. (108) 3—3.

Editoru și redactoru responsabile: **G. Baritiu.**
Tipariulu lui **W. Krafft.**